

Kleuteronderwijs thuis: hoe dan?

De scholen zijn dicht, kleuters zijn thuis. Alle ouders krijgen opdrachten en mooie suggesties vanuit school, er zijn educatieve tips te over. Zelf maakte ik ook een [lijst met dertig tips voor kleuters thuis](#). Maar van verschillende ouders hoor ik de (terechte) vraag: *hoe* kan ik aan de slag met mijn kleuter thuis? Hoe combineer ik efficiënt het thuiswerken met het bieden van goed thuisonderwijs voor mijn kleuter?

Ik denk graag mee in deze vragen, maar het eerlijke antwoord is: dat is heel lastig. Elke kleuter, elke ouder en elke situatie is anders. Een vast stappenplan valt niet te geven.

Dit is een uitzonderlijke situatie waar we samen kijken wat wel kan en ontdekken wat niet werkt. Het is dus helemaal niet gek als je als ouder niet meteen de balans of een goed lopende aanpak hebt gevonden.

De adviezen die ik wel kan geven, gaan over onderwerpen die ik normaal met leerkrachten bespreek. Ik heb aan de hand van een aantal thema's handvatten beschreven die normaal in de klas, maar nu ook thuis behulpzaam kunnen zijn. Een belangrijke opmerking hierbij: alle adviezen tegelijk toepassen kan niet. Probeer een aantal dingen uit en houd vooral voor ogen: wat werkt er voor jou en jouw kleuter, in deze situatie, het beste? Dat zal voor iedereen anders zijn.

Ten slotte: uiteraard kunnen sommige van deze handvatten ook behulpzaam zijn voor het thuisonderwijs voor de oudere kinderen.

1. Voorspelbaarheid

Structuur en dagritme zijn fijn voor kleuters. Het helpt hen wat grip te houden op de dag. Dit kan bijvoorbeeld door:

- **Dagritme:** In de kleuterklas geeft het dagritme de volgorde van de onderdelen van een dag aan. Het is belangrijk dat kleuters dit dagritme kunnen zien gedurende de dag, dat geeft hen houvast. In de lijst met [Dertig tips voor kleuters thuis](#) die ik eerder schreef, lees je meer over het dagritme.
- **Routines:** In de kleuterklas zijn routines de vaste rituelen bij activiteiten. Bijvoorbeeld altijd hetzelfde liedje zingen voor het eten, een versje voordat iedereen naar huis gaat, een vaste volgorde aan handelingen voor de kinderen naar buiten gaan. Ook thuis kunnen deze routines helpen om je kleuter te betrekken bij een activiteit. Het schept duidelijkheid en herkenning wat een kleuter vaak fijn vindt.
- **Tijd afbakenen:** Kleuters kunnen gauw afgeleid zijn bij een taak of spel, dat is heel normaal. Dan spelen ze een paar seconden met iets en willen daarna alweer met iets anders spelen. Soms is dat prima, maar het kan ook onrust geven. Je kunt je kleuter dan helpen door aan de start van het spel, bijvoorbeeld kleien, een tijd af te spreken: je gaan nu 15 minuten kleien. Maak deze tijd zichtbaar door een timer of een kookwekkertje. De meeste kleuters zijn dit ook gewend in de klas. Doe dit vooral *niet* met alle onderdelen in de dag, want dan overvraag je je kleuter.

2. Uitgestelde aandacht

Het kan helpen om duidelijk te maken wanneer je kleuter zelf gaat spelen en bijvoorbeeld even geen vragen kan stellen. In het onderwijs noemen we dit 'uitgestelde aandacht'. Voor (met name de jonge) kleuters kan dat vaak nog best lastig zijn, dat is heel normaal. Wat kan helpen:

- **Voorspelbaarheid:** Maak voorspelbaar *wanneer* je kleuter even geen vragen kan stellen en *hoe lang* dit duurt. Geef het aan in het dagritme en bak de tijd af (zie bovenstaande tips).
- **Tijd opdelen:** Maak de periode van uitgestelde aandacht (zeker in het begin) niet te lang. Doe liever drie korte periodes (begin bijvoorbeeld met drie keer 15 minuten) dan in één keer een lange periode. Als het goed gaat, kun je de periodes iets uitbreiden.
- **Zichtbaar maken:** Het helpt kleuters als de periode van uitgestelde aandacht visueel (zichtbaar) wordt gemaakt. Dat kan bijvoorbeeld door een ketting om te hangen of een knuffelbeer naast je te zetten. Als je kleuter dan toch naar je toe komt voor een vraag, wordt hij/zij eraan herinnerd dat dat nu even niet kan.

3. Sluit aan bij de interesses van je kleuter

Als je kleuter snel afgeleid is, of geen interesse toont bij opdrachten of spel, kan het zijn dat dit niet goed aansluit bij zijn/haar interesses of niveau. Aandachtspunten hierbij:

- **Interesses:** Wil je kleuter niet meedoen met een werkblad over tellen, maar houdt hij/zij wél veel van auto's? Laat het werkblad dan even liggen en doe een speelse telopdracht met de auto's (bijvoorbeeld: in deze garage moeten 3 auto's en in deze 6).
- **Te moeilijk:** Er zijn een hoop werkbladen met bijvoorbeeld letters of knutselopdrachten te vinden op internet. Een aantal van deze opdrachten is best moeilijk voor kleuters. Voor sommige kleuters is bijvoorbeeld knippen of recht vouwen nog heel moeilijk, dat is heel normaal. Of toont een kleuter nog nauwelijks interesse in letters, ook dat is heel normaal. Natuurlijk kun je soms een opdracht proberen, maar als je merkt dat het frustrerend is voor je kleuter, stop er dan mee. Van door blijven proberen wordt vaak niemand gelukkiger. Gras groeit niet harder als je eraan trekt.

4. Laat je kind meehelpen

Kleuters zijn dol op 'echte' dingen doen, zoals huishoudelijk taken. Maak hier gebruik van door:

- **Laat je kleuter meehelpen met opruimen.** Soms helpt het om hierbij een gerichte taak te geven (bijvoorbeeld: doe alle blokken in de kast).
- **Laat je kleuter helpen met schoonmaken.** Bijvoorbeeld door de afwas te laten doen of de tafel schoon te maken. Dit zal je kleuter - in de ogen van een volwassene - niet altijd even efficiënt doen. Accepteer dit.
- **Laat je kleuter helpen met koken.** Kleuters vinden bijvoorbeeld snijden (met een bot mes natuurlijk) vaak een leuke en gezellige activiteit - en het is ook nog eens goed voor de motoriek.
- **Laat je kleuter zelf dingen bedenken en voorbereiden.** Betrek je kleuter bij het voorbereiden van dingen om te doen. Kleuters hebben vaak prachtige ideeën! Bijvoorbeeld bij het knutselen: wat kunnen we gebruiken? Laat je kleuter ook helpen in het neerzetten van spullen.

5. Creëer ruimte voor je kleuter

Een dagritme en routines (zie 1) zijn fijn voor je kleuter, maar zorg ervoor dat de dag niet té volgepland en gestructureerd is. Let hierbij op:

- **Vrij spel:** In het onderwijs wordt met vrij spel momenten bedoeld waarbij de kleuter zonder opdracht of direct doel gaat spelen. Je kunt met je kleuter natuurlijk wel materialen uitkiezen om mee te starten (bijvoorbeeld de duplo of knutselen), maar laat je kleuter daarna vrij in wat hij/zij doet en welke materialen je kleuter verder erbij pakt. Vrij spel is een belangrijk middel voor kleuters om te ontdekken en zich te ontwikkelen. Maak daarom gedurende de dag hier ruimte voor.
- **Keuzes:** Je hoeft niet alle activiteiten op een dag te bedenken. Houdt genoeg momenten erin waarop je kleuter zelf kiest: waar wil jij nu mee spelen? In de kleuterklas noemen we dit 'speelwerktijd' of 'zelf kiezen'.
- **Ruimte voor onrust:** Het is voor je kleuter (en voor jou) een periode waarin veel anders gaat dan normaal. Het is daarom heel begrijpelijk dat je kleuter (en jij) daarin onrust ervaart. Geef hier ruimte aan en accepteer dat niet alles zoals normaal loopt. Geef je kleuter ruimte om te laten vertellen of zien hoe hij/zij zich voelt. Je kunt bijvoorbeeld ook een tekendagboek maken ([zie tip 19 in Dertig tips voor kleuters thuis](#)).

6. Creëer ruimte voor jezelf

Opeens ouder én thuisonderwijzer zijn is geen eenvoudige klus. Misschien is het goed om hierop te letten:

- **Tijd voor jezelf:** Ben je met nog een volwassene thuis? Maak dan afspraken over wie wat en wanneer doet, zodat je ook tijd hebt om zelf iets te doen of te werken. Maak die afspraken ook duidelijk aan je kleuter. Ben je alleen met de kinderen? Zet dan vooral dagelijks een mooie aflevering van School-tv of Disney Channel aan en spreek met je kleuter af dat jij even iets anders gaat doen.
- **Wees niet te streng voor jezelf:** Van de één op de andere dag thuisonderwijs verzorgen is een uitzonderlijke situatie. Het is heel normaal dat dit niet in één keer goed loopt. Kijk vooral wat er goed gaat en wat je kunt blijven doen, en laat los wat niet werkt.
- **Vraag hulp:** Stel vooral je vragen. Zoek andere ouders op in de groepsapp van de klas, of trek bij de meester of juf van je kleuter aan de bel. Vraag grootouders, ooms en tantes of vrienden om regelmatig te (video)bellen met je kleuter. In deze uitzonderlijke situatie is het belangrijk dat we het samen doen.

**WAT ER OOK
SPEELT
IN EEN LAND**

**LAAT HET
VOORAL DE
KINDEREN ZIJN**

Loesje

POSTBUS 1046 6001 BA ARNHEM

Klaartje Kuitenbrouwer (specialist jonge kind bij Het ABC)